ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕೋತ್ತರತೆ

ಮಹಾನಂದಾ ಮಡಕಿ
ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪದವಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಬೀದರ.

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.18700978

ABSTRACT:

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನೆಲೆಯ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವ ಹಾಗೂ ಅದರ ಅನ್ವಯದ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕತೆಯ ವೈಚಾರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಮಹಾಕಥನಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಈ ತತ್ವವು ಕುವೆಂಪು, ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಹಾಗೂ ದಲಿತ–ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯದ ವ್ಯಕ್ತಿವಾದ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದ ಸಮೂಹ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ನಡುವಿನ ತಾತ್ವಿಕ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಲೇ, ವಿದೇಶಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಅಂಧಾನುಕರಣೆ ಮಾಡದೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆಯು ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆತ್ಮವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಮತ್ತು ಬಹುತ್ವದ ಅರಿವಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಬಲ್ಲದು ಎಂಬ ಆಶಯದೊಂದಿಗೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರಲಾಗಿದೆ.

KEYWORDS:

ಆಧುನಿಕೋತ್ತರತೆ, ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮಹಾಕಥನ, ಬಹುಸ್ವರತೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉದಯವಾದ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ತತ್ವವು ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಚಿಂತನಾ ಚೌಕಟ್ಟಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಆಧುನಿಕತೆಯ ಯುಕ್ತಿವಾದ, ಸರ್ವಸತ್ಯದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಮಹಾಕಥನಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಮೂಲಕ ಈ ಚಿಂತನೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅರ್ಥ, ರೂಪ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಹೊಸ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿತು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಬೌದ್ಧಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಈ ತತ್ವವು ಜ್ಞಾನ, ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮರುಪರಿಶೀಲಿಸಿತು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಅದರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸೂಕ್ತತೆ ಹಾಗೂ ಅನ್ವಯದ ಮಿತಿಗಳ ಕುರಿತು ಗಂಭೀರವಾದ ಚರ್ಚೆಗಳು ಅಗತ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಆಧುನಿಕೋತ್ತರತೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ಮಿತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಉದಯಿಸಿದ ಚಿಂತನೆಯಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕತೆ ಯುಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾನವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಯುದ್ಧಗಳು, ವಸಾಹತು ಅನುಭವಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಈ ನಂಬಿಕೆಯ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿದವು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಯೊತಾರ್ ಮಹಾಕಥನಗಳ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿ, ಇತಿಹಾಸ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು

ಧರ್ಮಗಳ ಸರ್ವಸತ್ಯದ ದಾವೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಡೆರಿಡಾರ ಅರ್ಥವಿಚ್ಛೇದನೆ ತತ್ವವು ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲವೆಂದು ಸೂಚಿಸಿ, ಅರ್ಥವು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಜಾರುವ ಮತ್ತು ಪುನರ್‌ರಚನೆಯಾಗುವ ಸ್ವರೂಪ ಹೊಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು. ಮಿಶೆಲ್ ಫೂಕೋ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳ ನಡುವಿನ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಸತ್ಯವೆಂಬುದು ತಟಸ್ಥ ಅಥವಾ ಶಾಶ್ವತ ಅಸ್ತಿತ್ವವಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುವ ಅಂಶವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಚಿಂತನೆಗಳು ಸೇರಿ ಏಕಕೇಂದ್ರಿತ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಬಹುಕೇಂದ್ರಿತ, ಅಪೇಕ್ಷಿಕ ಮತ್ತು ಅನುಮಾನಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದವು.

ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸ್ಥಿರ ಸತ್ಯ, ಏಕಮೂಲ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮಹಾಕಥನಗಳ ಮೇಲೆ ಅನುಮಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಚಿಂತನಾ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಮನೋಭಾವವು ಕಾವ್ಯ, ಕಾದಂಬರಿ, ಕಥೆ, ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಕಥೆ ಮೊದಲಾದ ವಿಭಿನ್ನ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಪೂರ್ವನಿಯೋಜಿತ ಪರಂಪರೆ ಅಲ್ಲ, ಅದು ಪ್ರಶ್ನಾತ್ಮಕ, ವಿಭಜಿತ ಮತ್ತು ಬಹುಸ್ವರೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸ್ಥಿರ ಸತ್ಯ, ಏಕಮೂಲ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮಹಾಕಥನಗಳ ಮೇಲೆ ಅನುಮಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಚಿಂತನಾ ಧೋರಣೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಮನೋಭಾವವು ಕಾವ್ಯ, ಕಾದಂಬರಿ, ಕಥೆ, ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಕಥೆ ಮೊದಲಾದ ವಿಭಿನ್ನ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯವು ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಿಂತನೆಗೆ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಭಿನ್ನ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಬಹುಮುಖವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಏಕಸತ್ಯ, ಕೇಂದ್ರಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರ ಮೌಲ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿಯಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಮನೋಭಾವವು ಬಹುಸ್ವರತೆ, ಪುರಾಣಗಳ ಮರುಪಠನ, ಅಂಚಿನ ಧ್ವನಿಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪುನರ್‌ರಚನೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ, ಕೆ.ಎಸ್. ನಿಸಾರ್ ಅಹ್ಮದ್ ಅವರ "ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ", ಹಾಗೂ ಎಚ್. ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ ಅವರ ಆಯ್ದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಮಾನವತಾವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮರುಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮನು ದೈವಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಆತನು ಮಾನವೀಯ ಸಂಕಟಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಲಕ್ಷಣವಾದ ಮಹಾಕಥನದ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಮಾಯಣ ಎಂಬ ಮಹಾಕಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿರ ಸತ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ, ಹೊಸ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೆ.ಎಸ್. ನಿಸಾರ್ ಅಹ್ಮದ್ ಅವರ "ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ" ಕಾವ್ಯವು ನಗರ ಜೀವನದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಬ್ಬದ ರೂಪಕದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸ್ಥಿರ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲ, ಅದು ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನ ಉತ್ಸವ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚಲನೆ, ಭಾಷಾ ಸರಳತೆ ಮತ್ತು ಜನಪರ ಶೈಲಿ ಪರಂಪರೆ–ಆಧುನಿಕತೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ ಇಂತಹ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಮನೋಭಾವದ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದ್ರವ್ಯತೆ (Fluid Identity) ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ಎಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ,

ದಲಿತ ಹಾಗೂ ಉಪೇಕ್ಷಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಗೋಚರಿಸುವುದು ಕಾಣಬಹುದು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಭಿನ್ನ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಬಹುಮುಖವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪುನರ್ ಪರಿಶೀಲನೆಯಂತಹ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಅವರ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೈತಿಕ ದ್ವಂದ್ವವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸ್ಥಿರ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಯಮಗಳ ಸಮೂಹವಲ್ಲ ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಳಜೀವನದ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಥನದ ವಿಮರ್ಶೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ, ವ್ಯಕ್ತಿ–ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಘರ್ಷ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಲಕ್ಷಣಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ ಅವರ ಕುಸುಮಬಾಲೆ ಕಾದಂಬರಿಯಾದರೂ ಕಥನಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ, ದಲಿತ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಹುಸ್ವರತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರ ಹೊಳೆಮಾದಿಗರ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆತ್ಮಪ್ರಕಾಶ ಅಂಶಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿರೋಧ ಜನಪದ ಅಂಶಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆಯು ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀರಿರುವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ “ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವ”ವೆಂದು ಗುರುತಿಸುವುದು ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಬಾಹ್ಯವಾಗಿ ಬಂದ ತತ್ವವಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಳಗಿರುವ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನಾತ್ಮಕ ಧೋರಣೆಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಚಿಂತನಾ ಕ್ರಮವೆಂದು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅದರ ಪ್ರಭಾವವು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಸಂಘರ್ಷಾತ್ಮಕವಾಗಿ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲ ಕಡೆ ಪರಿವರ್ತನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ, ದಲಿತ, ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದರೂ, ಒಂದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಏಕಮುಖ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಹುಮುಖ ಮತ್ತು ಬಹುಧ್ವನಿಯ ರಚನೆಯೆಂಬ ಅರಿವು ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಭಾವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಸಂವೇದನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಪದಗಳು ಸ್ಥಿರ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಅವು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪಠ್ಯಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಥನಗಳು ಹಲವು ಅರ್ಥಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಓದಲ್ಪಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆಯ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆ ಎಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಮರ್ಶೆಯ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿರುವುದು. ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವ ಬದಲು, ಅದರ ಒಳಗಿನ ಅಧಿಕಾರ, ಲಿಂಗಭೇದ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ಮೂಡಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕುಸಿದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಅದು ತನ್ನೊಳಗಿನ ಮೌನಗಳನ್ನು ಮಾತಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತ. ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗ ಎಂದರೆ ಅದನ್ನು ಅಂಧವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದೂ ಅಲ್ಲ, ಅಂಧವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದೂ ಅಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಯಿಂದಲೇ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವುದು

ಅಗತ್ಯ. ಅಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಈ ಪ್ರಭಾವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿರೋಧಿಯಾಗದೆ, ಅದರ ಆತ್ಮವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ತಾತ್ವಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಆಳವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಜೈನ, ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ ಪರಂಪರೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚಿಂತನಾ ಧಾರೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿವೆ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಅನುಭವಾಧಾರಿತ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿತು. ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾನವೀಯತೆ, ನೈತಿಕತೆ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿತು. ಈ ಎಲ್ಲದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕೇವಲ ಸೌಂದರ್ಯಾನುಭವದ ಸಾಧನವಾಗಿರದೆ, ಸಮಾಜದ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆಗೆ ದಿಕ್ಕು ನೀಡುವ ಜೀವಂತ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿಯೇ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರವೇಶವು ಕೆಲವೊಂದು ಮೂಲಭೂತ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕೋತ್ತರತೆಯ ಮಹಾಕಥನಗಳ ನಿರಾಕರಣೆ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ನೇರ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗಳಾಗಿರದೆ, ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ನೈತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಮಾನಿಸುವ ನಿಲುವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುವ ಅಪಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ, ಆಧುನಿಕೋತ್ತರತೆಯ ಆತ್ಮಿಕತೆಯ ಕುರಿತು ಹೊಂದಿರುವ ಅನುಮಾನಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮೂಲಭಾವಕ್ಕೆ ಅಸಂಗತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಿಕತೆ ಸಂಸ್ಥಾತ್ಮಕ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕಿಂತ ಅನುಭವಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಅನುಮಾನಾತ್ಮಕ ನಿಲುವು ಇಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಆಧುನಿಕೋತ್ತರತೆಯ ವೈಯಕ್ತಿಕತೆಯ ಗುರುತು ಕೂಡ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಮೂಹ ಚೇತನದೊಂದಿಗೆ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಗುರುತು ಸಮೂಹದೊಳಗೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ; ಕುಟುಂಬ, ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳ ನಡುವಿನ ಭಿನ್ನತೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲದರ ನಡುವೆಯೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗ, ಕಥನ ವಿನ್ಯಾಸದ ವೈವಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿಚ್ಛೇದನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ವ್ಯಂಗ್ಯ, ಆತ್ಮವಿಚ್ಛೇದನ, ಬಹುಸ್ವರತೆ ಮತ್ತು ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರಚನಾ ತಂತ್ರಗಳು ಕೆಲ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರಯೋಗಗಳಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನುಭವಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ತತ್ವಗಳ ಅತಿಯಾದ ಅನುಕರಣ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಓದುಗರಿಂದ ದೂರಗೊಳಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ ಎಂಬ ಟೀಕೆಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕೋತ್ತರತೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿರೋಧದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನೋಡುವುದು ಅಪೂರ್ಣ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ತಾತ್ವಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸತ್ಯದ ಬಹುರೂಪತೆಯ ಕಲ್ಪನೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಉಪನಿಷತ್ತಿನ "ಏಕಂ ಸತ್ ವಿಪ್ರಾಃ ಬಹುಧಾ ವದಂತಿ" ಎಂಬ ವಾಕ್ಯ ಸತ್ಯದ ಏಕತ್ವ ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯ ಎರಡನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ನೀಡಿರುವ ಮಹತ್ವವೂ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆಯ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪುನರ್ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಸಂಘರ್ಷ ಸಂವಾದವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅವಲಂಬನೆಯ ರೂಪವಾಗಬಹುದು. ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ತತ್ವಚಿಂತನೆ, ಮೌಲ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಅನುಭವಾಧಾರಿತ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರತೆಯನ್ನು ಸಹಾಯಕ ವಿಮರ್ಶಾ ಸಾಧನವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಬಳಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಜಾಗೃತಿಯೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆಯ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತನ್ನೊಳಗಿನ ಮೌನಗಳು, ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಡಗಿದ ಅಧಿಕಾರ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸದೇ, ಅವುಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರತೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ಸಂವಾದ ಎರಡನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ಬಹುಮುಖ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮತ್ತು ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರೂ ಅದರ ಅತಿಯಾದ ಅನುಕರಣ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಸ್ವೀಕಾರವೇ ಭವಿಷ್ಯದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ಥಕ, ಸ್ವಾಯತ್ತ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲ ದಿಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲದು.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಲಂಕೇಶ್ ಪಿ., (1992), ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತನೆ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಲಂಕೇಶ್ ಪ್ರಕಾಶನ.
2. ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ, (2001), ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲೀನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ಸಾಗರ: ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ.
3. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, (2004), ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ.
4. ಭೈರಪ್ಪ ಎಸ್. ಎಲ್., (2003), ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು: ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರ.
5. ಮಿಶೆಲ್ ಫೂಕೋ (ಅನುವಾದಿತ ಕೃತಿ), (2014), ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ, ಸಾಗರ: ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.